

**Приватна установа
Заклад вищої освіти
«Міжнародний гуманітарно-педагогічний інститут «Бейт-Хана»**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Проректор з навчально-методичної
роботи _____ М. В. Мухіна
«___» грудня 2021 року

**ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ
з дисципліни
ОСНОВИ ПАТОПСИХОЛОГІЇ
(шифр і назва навчальної дисципліни)**

Спеціальність: 053 Психологія
Освітній рівень: бакалавр
Курс III

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри
природничо-наукової підготовки
Протокол від 10.12.2021 року № 04
Зав. кафедрою к. пед. н. Теплицька А. О.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Підсумкова атестація з навчальної дисципліни «Основи патопсихології» для студентів 3 курсу спеціальності 053 Психологія освітнього рівня «бакалавр» проводиться по завершенню вивчення курсу даної дисципліни. Метою екзамену є встановлення рівня засвоєння здобутих здобувачами вищої освіти знань, умінь та програмних результатів навчання теоретичного і практичного характеру, що розглядалися під час аудиторних занять та у ході самостійного вивчення; вміння аргументувати власну думку. Білет складається з трьох питань різних змістових модулів: два питання теоретичного характеру, а третє питання має практичне спрямування. Питання білетів komponуються таким чином, щоб надати змогу здобувачеві вищої освіти продемонструвати теоретичний рівень засвоєних знань та сформовані практичні вміння у ході вирішення ситуативного або практичного завдання, спираючись на знання теорії.

Зміст питань, винесених на екзамен охоплює весь курс даної дисципліни і передбачає демонстрацію студентами

програмних результатів навчання:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

знань:

- методологічні основи патопсихології;
- принципи побудови патопсихологічного дослідження;
- психологічну характеристику окремих видів порушеної свідомості;
- психологічні механізми порушення сприйняття;
- психологічні механізми порушення пам'яті;
- психологічні механізми розладів мислення;
- особливості порушення розумової працездатності;
- аномалії особистісної сфери;
- патопсихологічну семіотику.

умінь та навичок:

- проводити патопсихологічне дослідження з урахуванням нозологічної і вікової специфіки, а
- також у зв'язку з задачами медико-психологічної експертизи;
- вибирати адекватний методичний апарат і здійснювати кількісний і якісний аналіз результатів дослідження в зв'язку з різноманітними цілями;
- проводити патопсихологічне дослідження порушення свідомості;
- проводити патопсихологічне дослідження уваги і сенсомоторних реакцій;
- проводити дослідження розладів пам'яті;

- проводити патопсихологічне дослідження рівня і перебігу розумових процесів;
- проводити патопсихологічне дослідження індивідуальних особливостей, аномалій характеру й акцентуацій, індивідуально-психологічних властивостей особистості;
- користуватися основними інтерпретаційними схемами і підходами, адекватно подавати
- наявні дані в патопсихологічному висновку.

Орієнтовний перелік питань, з яких формуються питання теоретичного або практичного характеру

1. Проаналізуйте співвідношення понять „патопсихологія” та „психопатологія”.
2. Розкрийте історичний розвиток патопсихології як науки.
3. Назвіть завдання патопсихології.
4. Розкрийте сутність поняття патопсихологічного синдрому.
5. Проаналізуйте рівні психічного здоров'я особистості.
6. Назвіть критерії оцінки психічного здоров'я.
7. Проаналізуйте методи та основні принципи побудови патопсихологічного дослідження.
8. Розкрийте сутність патопсихологічного експерименту.
9. Проаналізуйте спілкування патопсихолога з пацієнтом під час дослідження, ставлення пацієнта до експериментатора.
10. Розкрийте сутність спостереження за поведінкою пацієнта під час дослідження.
11. Назвіть та розкрийте види порушення свідомості.
12. Проаналізуйте форми виключення свідомості.
13. Розкрийте сутність форм потьмарення свідомості.
14. Назвіть та розкрийте розлади самосвідомості.
15. Розкрийте сутність дослідження свідомості особистості.
16. Проаналізуйте порушення уваги.
17. Розкрийте сутність методів дослідження уваги.
18. Назвіть розлади відчуттів та сприймання.
19. Розкрийте сутність поняття «галюцинації»: причини виникнення, класифікація.
20. Проаналізуйте методи дослідження відчуттів, сприймання та уявлень.
21. Дайте загальну характеристику розладів пам'яті.
22. Розкрийте сутність дослідження пам'яті.
23. Дайте характеристику розладів мислення.
24. Проаналізуйте формальні розлади мислення.
25. Розкрийте продуктивні розлади мислення.
26. Проаналізуйте сутність маячних ідей: види, основні властивості.
27. Назвіть методи дослідження мислення.
28. Проаналізуйте розлади емоцій та почуттів.
29. Розкрийте сутність дослідження емоцій та почуттів.
30. Назвіть розлади волі.
31. Дайте загальну характеристику психогеній, природа їх виникнення.
32. Розкрийте сутність поняття неврозу, причини виникнення, основні форми неврозів.
33. Проаналізуйте причини розвитку неврастенії, її сутність та основні прояви.
34. Розкрийте сутність істеричного неврозу: особливості перебігу.
35. Розкрийте сутність неврозу нав'язливих станів, його основні прояви.
36. Дайте характеристику розладів мови.
37. Проаналізуйте причини і розвиток ендогенних психічних захворювань. 38. Розкрийте сутність шизофренії: характеристика основних симптомів та особливості перебігу.

39. Проаналізуйте зміни особистості та розлади психічних функцій при шизофренії.
40. Розкрийте сутність маніакально-депресивного психозу: фази, особливості перебігу.
41. Розкрийте сутність епілепсії: клінічні симптоми, особливості перебігу.
42. Проаналізуйте особливості прояву реактивних психозів: їх види та причини виникнення.
43. Розкрийте поняття патологічних характерів (психопатії).
44. Назвіть та розкрийте типи психопатій (за П. Б. Ганнушкіним).
45. Проаналізуйте різновиди розладів особистості.
46. Розкрийте предмет та основні завдання дитячої патопсихології.
47. Проаналізуйте психологічне дослідження порушень психічної діяльності дитини молодшого та середнього шкільного віку.
48. Розкрийте особливості патопсихологічного обстеження дітей та підлітків.
49. Проаналізуйте роль даних про порушення розвитку дитини в оптимізації навчально-виховного процесу.
50. Проаналізуйте особливості патопсихологічного обстеження дітей дошкільного віку.
51. Назвіть методи дослідження уваги, сенсомоторної сфери та наочно-дійового мислення у дошкільнят.
52. Розкрийте особливості дослідження психічних процесів у дітей шкільного віку.
53. Проаналізуйте особливості дослідження процесів мислення та рівня інтелекту у дітей.
54. Охарактеризуйте нейропсихологічні методики дослідження.
55. Розкрийте загальні вікові закономірності психічних захворювань у дітей та підлітків.
56. Проаналізуйте структуру первинного і вторинного дефектів.
57. Назвіть та розкрийте сензитивний період формування психічних функцій та особливості порушень цих функцій.
58. Розкрийте сутність тимчасового і стійкого регресу, розпаду психічних функцій.
59. Проаналізуйте невротичні реакції і неврози у дітей.
60. Охарактеризуйте тики: прояв, причини виникнення.
61. Розкрийте сутність психопатії у дітей.
62. Проаналізуйте особливості епілепсії у дітей.
63. Розкрийте сутність аутизму: причини виникнення, основні прояви. 64. Проаналізуйте специфіку виявлення аутизму у дітей та проведення корекційної роботи.
65. Розкрийте сутність акцентуацій характеру. Типи підліткових акцентуацій.
66. Проаналізуйте особливості роботи з батьками аутичної дитини.
67. Розкрийте сутність явища затримки психічного розвитку.
68. Назвіть типи затримки психічного розвитку.
69. Проаналізуйте прояви розумової відсталості, причини її виникнення.
70. Назвіть та розкрийте форми олігофренії, їх сутність.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ І ВМІНЬ СТУДЕНТА ПІД ЧАС ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО ВИПРОБУВАННЯ:

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни «Основи патопсихології» виставляється за результатами підсумовування отриманих балів протягом семестру (максим. кількість – 60 б.) та балів, отриманих під час складання екзамену (максим. кількість – 40 б.).

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90–100	A

ставиться, якщо студент:

- ґрунтовно і повно відтворює вивчений матеріал;
- виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені;
- викладає матеріал послідовно і правильно з точки зору норм літературної мови.
- вміє застосовувати його для вирішення конкретних професійних завдань.

Оцінка «відмінно» виставляється студентам, які засвоїли взаємозв'язок основних понять дисципліни і професії, яку вони здобувають, виявили творчі здібності і використовують їх при вивченні навчально-програмного матеріалу. Відмінному рівню відповідає правильна й вичерпна відповідь на поставлені питання, в якій студент показав усебічне системне знання програмного матеріалу; опрацювання основної та додаткової літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами, вивчення яких передбачено програмою дисципліни; уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	82–89	B
	75–81	C

ставиться, якщо студент дає відповідь, що задовольняє тим же вимогам, що й оцінка “5”, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження викладача, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і мовленнєвому оформленні.

Оцінка «дуже добре» (83–89 балів, B) – вище середнього рівня з кількома помилками – виставляється студентам, які повністю опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, опрацювали основну літературу, яка рекомендована програмою. Оцінка «добре» виставляється студентам, які показують систематичний характер знань з дисципліни і вміють самостійно поповнювати свої знання протягом всього навчання;

Оцінка «добре» (75–82 бали, C) – виставляється студентам, які опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, опрацювали основну літературу, яка рекомендована програмою; таким чином, робота студентами виконана, але з певною кількістю помилок.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	68–74	D
	60–67	E

ставиться, якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень даної теми, але:

- відтворює матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні визначень, теоретичних понять з патопсихології;
- не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів;
- відтворює матеріал непослідовно і допускає помилки в мовленнєвому оформленні.

Оцінка «задовільно» (68–74 бали, D) – виставляється студентам, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, виконують завдання непогано, але зі значною кількістю помилок, ознайомлені з основною літературою, яка рекомендована програмою. Задовільному рівню відповідає у цілому правильна відповідь на поставлене запитання (завдання), якщо студент показав достатній рівень знань з основного програмного матеріалу, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарата, показав недостатні знання літературних джерел. Оцінка «задовільно» виставляється студентам, які допустили на екзамені помилки при виконанні екзаменаційних завдань, але під керівництвом викладача вони знаходять шляхи їх подолання.

Оцінка «достатньо» (60–67 балів, E) – виставляється студентам, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Незадовільно з можливістю повторного складання	35–59	FX
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням	0–34	F

ставиться, якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу відповідно розділу, допускає у формулюванні правил помилки, що спотворюють їх зміст, непослідовно і невпевнено викладає матеріал.

Рекомендована література

Базова

1. Аршава, І. Ф., Черненко, М. І. Нервові й психічні хвороби. - Д.: Вид-во ДНУ, 2009. – 336 с.
1. Аршава І. Ф., Корнієнко В. В. Основні початкові прояви психоемоційних розладів у дітей та підлітків. Д.: РВВ ДНУ, 2012. – 62 с.
2. Аршава І. Ф., Назаренко О. О. Психологія важковиховуваних дітей. – Посібн. - Д.: РВВ ДНУ. – 2007. – 56 с.
3. Аршава І. Ф. Тлумачний словник-довідник із медичної психології [Текст] / І. Ф. Аршава, Г.О. Філіпчева. – Д.: РВВ ДНУ, 2009. – 80 с.
5. Аршава І. Ф., Корнієнко В. В. —Дитяча патопсихологія. - Д.: РВВ ДНУ 2006, 54 с.
6. Аршава І. Ф., Корнієнко В. В., Г.О. Філіпчева. Навч. посібн. „Практикум із клінічної психології”. – Д.: РВВ ДНУ. – 2010. –76 с.
7. Максимова Н. Ю. Основи дитячої патопсихології: навч. посібник / Н. Ю.Максимова, К. Л. Мілютіна, В. М. Піскун. – К.: Перун, 1996. – 464 с
8. Закалик Г.М., Терлецька Ю.М. Патопсихологія: понятійно-термінологічний словник: навчальний посібник/ Г. М. Закалик, Ю. М. Терлецька. – Львів.: Вид-во Львівська політехніка, 2016. – 156 с.
9. Клінічна психодіагностика: Практикум / Редактор-упорядник проф. М. В.Миколайський. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2006. – 228 с.
10. Мартинюк І. А. Патопсихологія. Навчальний посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 208 с.
11. Морозов С. М., Бондар В. В. Клінічна психологія: Навч. посіб. / Інститут післядипломної освіти Київського національного ун-ту ім. Тараса Шевченка. – К. : ПЮ КУ ім. Тараса Шевченка, 2001. – Ч. 1: Психологія лікувальних впливів. Феномен плацебо. – 114с.
12. Стадненко Н. М. Іляшенко Т. Д. Борщевська Л. В. Обухівська А. Г. Методика діагностики відхилень у розумовому розвитку школярів та старших дошкільників –К.: Абетка, 1998 -144 с.

Додаткові рекомендовані джерела

1. Блейхер В. М. Патопсихологическая диагностика / В.М. Блейхер, И.В. Крук. – Москва-Воронеж: Здоровье, 2002. – 280 с.
2. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості / Бондаренко О .Ф. – Харків: Фоліо, 1996. – 237 с.
3. Бурлачук Л. Ф. Основы психотерапии / Л. Ф. Бурлачук, И. А. Грабская, А. С. Кочарян. – К.: Ника-Центр, 1999. – 320 с
4. Гінгер С. Психотерапія: 100 хибних уявлень або як зробити свій вибір / С. Гінгер. – Львів: Каменяр, 2007. – 150 с.
5. Психологія ; Медична психологія ; Психіатрія (термінологія) / І. І. Кутько (уклад.). – Х., 1997. – 314 с.
6. Шебанова С. Г., Шебанова В. І. Клінічна психологія: навчально-методичний посібник. – Херсон, 2009. – 192 с.